

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВІНТОНЯК ЮЛІАНА ЛЮБОМИРІВНА

(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК 352: 364

(індекс)

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

(назва роботи)

Публічне управління та адміністрування

(назва освітньої програми)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва спеціальності)

(підпис, ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник

Баран М. П., к.держ.упр.,

доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Лопушинський І.П., д.держ.упр., професор

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

Рецензент

Мосора Л.С., к.філос.н., доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання, підпис)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

АНОТАЦІЯ

Вінтоняк Ю. Л. Формування та реалізація публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей. Рукопис.

Магістерська робота за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування». Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Івано-Франківськ, 2025.

Перший розділ роботи присвячено дослідженню теоретичних засад публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей. Розкрито сутність і особливості функціонування системи соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей, проаналізовано нормативно-правове регулювання соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в Україні, описано закордонний досвід реалізації політики соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей.

Другий розділ роботи сконцентований на аналізі діяльності управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА щодо соціальної підтримки ветеранів та членів їхніх сімей. Висвітленню досягнень та викликів процесу реалізації заходів соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в рамках дії обласної програми та реалізації публічної політики у сфері соціального захисту щодо гарантування права ветеранів та членів їхніх сімей на житло.

В третьому розділі зроблено спроби формування шляхів удосконалення публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей.

Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування для вдосконалення соціальних програм та заходів підтримки ветеранів та членів їхніх сімей. Рекомендації, розроблені в рамках дослідження, сприятимуть підвищенню ефективності соціального захисту та забезпеченню прав ветеранів.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна політика, управління з питань ветеранської політики, Івано-Франківська область, соціальний захист ветеранів, ветерани та члени їх сімей.

ABSTRACTS

Vintoniak U. L. Formation and implementation of public policy in the field of social protection of veterans and members of their families. Manuscript.

Master's thesis in the specialty 281 – «Public Administration and Management». Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Ivano-Frankivsk, 2025.

The first chapter of the work is devoted to the study of the theoretical foundations of public policy in the field of social protection of veterans and their families. The essence and peculiarities of the functioning of the system of social protection of veterans and their families are revealed, the legal regulation of social protection of veterans and their families in Ukraine is analyzed, and foreign experience in implementing social protection policies for veterans and their families is described.

The second section of the paper focuses on the analysis of the activities of the Department for Veterans' Policy of Ivano-Frankivsk Regional State Administration in terms of social support for veterans and their families. The achievements and challenges of the process of implementing social protection measures for veterans and their families within the framework of the regional program and the implementation of public policy in the field of social protection to guarantee the right of veterans and their families to housing are highlighted.

The third section attempts to formulate ways to improve public policy in the field of social protection of veterans and their families.

The results of the study can be used by state authorities and local governments to improve social programs and support measures for veterans and their families. The recommendations developed within the framework of the study will help to increase the effectiveness of social protection and ensure the rights of veterans.

Key words: social protection, social policy, department for veterans' policy, Ivano-Frankivsk region, social protection of veterans, veterans and their families.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1.	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ.....	8
1.1. Сутність і особливості функціонування системи соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей.....	8
1.2. Нормативно-правове регулювання соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в Україні.....	14
1.3. Закордонний досвід реалізації політики соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей.....	25
РОЗДІЛ 2.	
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	30
2.1. Діяльність управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА щодо соціальної підтримки ветеранів та членів їхніх сімей.....	30
2.2. Реалізація заходів соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в рамках дії обласної програми.....	36
2.3. Реалізація публічної політики у сфері соціального захисту щодо гарантування права ветеранів та членів їхніх сімей на житло.....	42
РОЗДІЛ 3.	
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ.....	52
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах соціально-економічного розвитку України питання соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей набувають особливого значення. Воєнні дії, участь українських військових у міжнародних операціях та внутрішні кризи призводять до зростання чисельності ветеранів, які потребують всебічної підтримки та захисту. Забезпечення належного рівня життя ветеранів та їхніх родин є не лише моральним обов'язком держави, але й важливою умовою стабільності та соціальної справедливості в суспільстві.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Аналіз публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей є необхідним для виявлення та подолання існуючих проблем і недоліків. Враховуючи значний обсяг нормативно-правової бази та різноманітність соціальних програм, актуальним є вивчення ефективності їх реалізації на місцевому рівні, зокрема в Івано-Франківській області. Це дозволить розробити рекомендації щодо удосконалення механізмів соціальної підтримки та забезпечення прав ветеранів.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є вивчення теоретичних та практичних аспектів формування та реалізації публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей, а також розробка рекомендацій щодо її удосконалення.

Завдання дослідження:

1. Охарактеризувати сутність і особливості функціонування системи соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей
2. Проаналізувати нормативно-правове регулювання соціального захисту ветеранів в Україні.
3. Дослідити закордонний досвід реалізації політики соціального захисту ветеранів.

4. Вивчити діяльність управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА щодо соціальної підтримки ветеранів.

5. Проаналізувати заходи соціального захисту ветеранів в рамках обласної програми.

6. Дослідити практики реалізації права ветеранів та їхніх родин на житло.

7. Розробити рекомендації щодо удосконалення публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є система публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей.

Предметом дослідження є механізми формування та реалізації публічної політики соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в Івано-Франківській області.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез для збору інформації, порівняння для визначення подібностей та відмінностей соціального захисту ветеранів та членів їх сімей в різних країнах світу, системний підхід, методи експертних оцінок під час дослідження програм захисту ветеранів та членів їхніх сімей, статистичні методи аналізу даних.

Наукова новизна дослідження. Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей, виявленні проблем та недоліків у реалізації соціальних програм, а також у розробці рекомендацій щодо їх удосконалення на прикладі Івано-Франківської області.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади та місцевого самоврядування для вдосконалення соціальних програм та заходів підтримки ветеранів та членів їхніх сімей. Рекомендації, розроблені в рамках

дослідження, сприятимуть підвищенню ефективності соціального захисту та забезпеченню прав ветеранів.

Результати роботи можуть бути покладені в основу розробки курсів, тренінгів тощо для навчання за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Основні наукові результати роботи представлені під час ЧЕКАЄМО ПУБЛІКАЦІЇ ТЕЗ

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розглядаються теоретичні засади публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів. Другий розділ присвячений аналізу соціального захисту ветеранів в Івано-Франківській області. Третій розділ містить рекомендації щодо удосконалення публічної політики у цій сфері. Загальний обсяг роботи 71 сторінка, 13 таблиць, 2 рисунки, перелік використаних джерел із 66 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

1.1. Сутність і особливості функціонування системи соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей

1 березня 2014 року Рада Федерації за пропозицією президента Путіна одноголосно проголосувала за введення російських військ на територію України та анексію Криму¹. 16 березня відбувся незаконний референдум і анексія Криму Росією. 12 квітня 2014 року відбулося протиправне захоплення російськими диверсійними групами державних установ та міст України. 13 квітня 2014 року Рада національної безпеки і оборони України (РНБО) розпочала повномасштабну антитерористичну операцію із залученням Збройних Сил України на території Донецької та Луганської областей з метою протидії відкритій збройній агресії Росії проти України². 24 лютого 2022 року російські війська вторглися в Україну в районі Харкова, Херсона, Чернігова та Сум, увійшовши з боку Росії, Білорусі та тимчасово окупованого Криму. Того ж дня в Україні було оголошено воєнний стан і загальну мобілізацію³.

Відтоді лави ЗСУ поповнили захисники, як чоловіки, так і жінки, включно з демобілізованими ветеранами та тими, хто не мав досвіду військової служби до повномасштабного вторгнення. У результаті кількість майбутніх ветеранів зростає у кілька разів, а соціальна структура майбутньої ветеранської громади зазнала принципових змін. Отже, політики, які були розроблені та реалізовані в Україні до 24 лютого 2022 року, можуть не

---

¹ Анексія Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%C0%ED%E5%EA%F1%B3%FF>

² Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України»: Указ Президента України від 14.04.2014 № 405/2014. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4052014-16886>

³ Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022. № 2102-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

відповідати поточним потребам нових ветеранів, оскільки вони були розроблені для задоволення потреб та запитів періоду з 2014 по 2021 рік. Змінилась цільова аудиторія, середній профіль ветеранів та їхні потреби. Це призвело до соціально-економічних змін, які потребують вирішення ветеранської політики держави. Для підвищення ефективності існуючої ветеранської політики в Україні та забезпечення розробки нових програм підтримки необхідно враховувати та розуміти поточні потреби та проблеми ветеранів. Це зумовлює необхідність проведення комплексного дослідження потреб ветеранів та їхнього досвіду в процесі отримання державної підтримки у воєнний час.

Влітку 2022 року Український фонд ветеранів провів комплексне дослідження ветеранського профілю. Результати дозволили ідентифікувати реальний портрет ветеранів російсько-української війни станом на 23 лютого 2022 року та визначили ключові відмінності цього образу від поширених в українському суспільстві уявлень про ветеранів. Дослідження також забезпечило попереднє вивчення поточних потреб ветеранів⁴.

Система соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей є важливою складовою державної соціальної політики, що спрямована на забезпечення належного рівня життя та підтримки тих, хто служив в армії і захищав інтереси країни. Ветерани та їхні сім'ї часто стикаються з різними проблемами, включаючи фізичні та психологічні травми, соціальну ізоляцію та фінансові труднощі. Тому важливо розробити ефективну систему соціального захисту, яка задовольнятиме їхні потреби⁵.

Основними принципами системи соціального захисту ветеранів є доступність, справедливість, ефективність та комплексність. Доступність означає, що всі ветерани повинні мати рівний доступ до послуг та підтримки незалежно від місця проживання, соціального статусу чи інших факторів.

---

⁴ Аналітичне дослідження «Портрет ветерана російсько-української війни 2014-2022». Фонд ветеранів України. URL: https://veteranfund.com.ua/opportunity/portret_veterana.

⁵ Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей: Закон України від 26 січня 2022 року № 2010-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2010-20#Text>

Справедливість передбачає, що соціальна допомога повинна надаватися відповідно до потреб ветеранів, а не залежати від їхніх минулих заслуг чи зв'язків. Ефективність системи означає, що вона повинна забезпечувати максимальний результат за мінімальні витрати. Комплексність вказує на необхідність врахування всіх аспектів життя ветеранів – від медичного обслуговування до соціальної інтеграції та працевлаштування.

Система соціального захисту ветеранів включає декілька основних компонентів (таблиця 1.1). Перш за все, це медична допомога та реабілітація. Ветерани часто потребують спеціалізованої медичної допомоги через отримані під час служби травми та захворювання. Крім того, важливим аспектом є психологічна підтримка, оскільки багато ветеранів страждають від посттравматичного стресового розладу (ПТСР). Психологічна допомога повинна бути доступною та високоякісною, щоб забезпечити успішну реінтеграцію ветеранів у цивільне життя.

Наступним компонентом є соціальна допомога, яка включає фінансову підтримку, житлові субсидії, освітні програми та працевлаштування. Фінансова підтримка може включати пенсії, допомоги по інвалідності та інші виплати, що забезпечують гідний рівень життя ветеранів та їхніх сімей. Житлові субсидії допомагають ветеранам забезпечити належні умови проживання, що особливо важливо для тих, хто втратив житло через військові дії або має обмежені фінансові можливості. Освітні програми дають можливість ветеранам отримати нові знання та навички, що сприяє їхній адаптації до цивільного життя та підвищує їхні шанси на працевлаштування. Працевлаштування є ще одним важливим аспектом соціального захисту, оскільки воно дозволяє ветеранам знайти своє місце в суспільстві та забезпечити стабільний дохід.

Таблиця 1.1 - Основні компоненти системи соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей⁶

Компонент	Опис
Медична допомога	Спеціалізоване лікування та реабілітація для ветеранів
Психологічна підтримка	Допомога при ПТСР та інших психологічних розладах
Фінансова підтримка	Пенсії, допомоги по інвалідності та інші фінансові виплати
Житлові субсидії	Допомога у забезпеченні належних умов проживання
Освітні програми	Навчання та перекваліфікація для адаптації до цивільного життя
Працевлаштування	Підтримка у пошуку роботи та професійної адаптації

Особливістю системи соціального захисту ветеранів є необхідність врахування специфічних потреб різних категорій ветеранів. Наприклад, ветерани різних вікових груп можуть мати різні потреби в медичному обслуговуванні, реабілітації та працевлаштуванні (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 - Специфічні потреби різних категорій ветеранів⁷

Категорія ветеранів	Специфічні потреби
Ветерани різних вікових груп	Різні потреби в медичному обслуговуванні та реабілітації
Важкопоранені ветерани	Інтенсивна медична допомога та спеціалізоване обладнання
Ветерани з ПТСР	Тривала психологічна підтримка та реабілітація

⁶ Мінветеранів створило робочу групу з розробки закону «Про основи державної ветеранської політики» та запрошує до участі експертів та науковців. *Урядовий портал*. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minveteraniv-stvorylo-robochu-hrupu-shchodo-rozrobky-zakonu-pro-osnovni-zasady-derzhavnoi-veteranskoj-polityky-ta-zaproshuie-do-uchasti-ekspertiv-i-naukovtsiv>.

⁷ Аналітичне дослідження «Портрет ветерана російсько-української війни 2014-2022». Фонд ветеранів України. URL: https://veteranfund.com.ua/opportunity/portret_veterana.

Ветерани, які отримали важкі поранення, потребують більш інтенсивної медичної допомоги та спеціалізованого обладнання. Важливо також враховувати потреби ветеранів, які страждають від психологічних розладів, таких як ПТСР, оскільки вони потребують тривалої психологічної підтримки та реабілітації.

Для забезпечення ефективного функціонування системи соціального захисту ветеранів важливо забезпечити належне фінансування та управління. Державні органи повинні виділяти достатньо коштів на реалізацію програм соціального захисту, а також здійснювати контроль за їхнім використанням. Важливу роль у цьому процесі відіграють громадські організації ветеранів, які можуть виступати як посередники між державою та ветеранами, а також надавати додаткову підтримку та консультації.

Досвід різних країн світу показує, що ефективна система соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей є запорукою стабільності та соціальної злагоди в суспільстві. Наприклад, у США діє розгалужена система підтримки ветеранів, яка включає як державні, так і недержавні програми. Ветерани мають доступ до спеціалізованих медичних установ, психологічної допомоги, фінансової підтримки та програм реабілітації. Велика увага приділяється питанням працевлаштування та професійної адаптації ветеранів.

В Україні система соціального захисту ветеранів також зазнала значних змін за останні роки. Після початку конфлікту на сході України та анексії Криму значно збільшилась кількість ветеранів, які потребують підтримки. У відповідь на ці виклики було розроблено ряд законодавчих актів та програм, спрямованих на забезпечення соціального захисту ветеранів. Зокрема, було створено Міністерство у справах ветеранів, яке координує діяльність державних органів та громадських організацій у сфері соціального захисту ветеранів.

Однак, попри значні зусилля, система соціального захисту ветеранів в Україні все ще стикається з багатьма проблемами (таблиця 1.3). Однією з

основних проблем є недостатнє фінансування, що ускладнює реалізацію багатьох програм та заходів. Крім того, існує проблема бюрократичних перепон, які ускладнюють доступ ветеранів до необхідних послуг та підтримки. Ще однією важливою проблемою є недостатня координація між різними державними та недержавними структурами, що призводить до дублювання функцій та неефективного використання ресурсів.

Таблиця 1.3 - Основні проблеми системи соціального захисту ветеранів в Україні⁸

Проблема	Характеристика
Недостатнє фінансування	Брак коштів на реалізацію програм та заходів
Бюрократичні перепони	Ускладнення процедур отримання соціальної допомоги
Недостатня координація	Відсутність належної взаємодії між державними та недержавними структурами

Для покращення системи соціального захисту ветеранів в Україні необхідно здійснити ряд заходів. По-перше, потрібно забезпечити належне фінансування програм соціального захисту ветеранів, включаючи медичну допомогу, реабілітацію, фінансову підтримку, житлові субсидії, освітні програми та працевлаштування. По-друге, слід спростити процедури отримання соціальної допомоги та зменшити бюрократичні перепони. По-третє, необхідно покращити координацію між різними державними та недержавними структурами, що займаються питаннями соціального захисту ветеранів. Для цього можна створити єдину інформаційну систему, яка б об'єднувала всі дані про ветеранів та надавала можливість оперативного обміну інформацією між різними структурами.

⁸ Аналіз регуляторного впливу проекту постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338 [Інтернет-ресурс] // Міністерство у справах ветеранів України. – 2020. – URL: <https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/3764-4.pdf>.

Дослідження також показують, що важливу роль у соціальному захисті ветеранів відіграють громадські організації. Вони можуть надавати додаткову підтримку, консультувати ветеранів щодо їхніх прав та можливостей, а також виступати як посередники між державою та ветеранами. В Україні діє багато громадських організацій ветеранів, які активно залучені до процесу надання допомоги та підтримки. Важливо забезпечити їм належну підтримку та визнання на державному рівні, а також сприяти їхній співпраці з державними органами та міжнародними організаціями.

Підсумовуючи, варто зазначити, що система соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей є важливим елементом соціальної політики держави, який вимагає постійної уваги та вдосконалення. Забезпечення гідного рівня життя та підтримки ветеранів є не лише моральним обов'язком держави, але й запорукою стабільності та соціальної злагоди в суспільстві. Для досягнення цієї мети необхідно забезпечити належне фінансування, спростити процедури отримання соціальної допомоги, покращити координацію між різними структурами та підтримувати громадські організації ветеранів. Лише за умови комплексного підходу та тісної співпраці між державою, громадськістю та міжнародними організаціями можна створити ефективну систему соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей.

1.2. Нормативно-правове регулювання соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в Україні

Соціальний захист ветеранів та членів їхніх сімей є важливим аспектом державної політики, спрямованої на забезпечення гідного рівня життя та підтримки тих, хто захищав інтереси країни. В Україні існує комплекс нормативно-правових актів, що регулюють надання соціальних послуг та

підтримки ветеранам. Це дослідження має на меті аналіз основних законодавчих та нормативних актів, які забезпечують соціальний захист ветеранів та членів їхніх сімей, а також оцінку їхньої ефективності.

Одним з основних нормативно-правових актів у цій сфері є Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ⁹. Цей закон визначає статус ветеранів війни, учасників бойових дій, інвалідів війни та інших категорій осіб, які мають право на соціальний захист. Закон гарантує ветеранам війни низку прав і пільг, включаючи медичну допомогу, санаторно-курортне лікування, забезпечення житлом, фінансову підтримку та інші соціальні послуги.

Потреби ветеранів досить часто включаються до програмних документів стратегічного рівня розвитку відповідної галузі на довгострокову або середньострокову перспективу. Відповідно до статті 17 Конституції України «держава забезпечує соціальний захист громадян України, які проходять службу у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, а також членів їх сімей».

Цей обов'язок держави щодо соціального захисту тих, хто ризикує своїм життям захищав і продовжує захищати її суверенітет і незалежність, неодноразово наголошувався в рішеннях Конституційного Суду України.

Проте чинне законодавство завжди потребує забезпечення ефективності його застосування та відповідності потребам ветеранів, кількість яких через повномасштабне вторгнення Росії лише збільшується. За прогнозами Міністерства у справах ветеранів України, кількість громадян, на яких поширюється політика відомства, після війни може змінитися з 1,2 млн до 5 млн осіб. Відповідно, державна політика у справах ветеранів має бути гнучкою та адаптивною, щоб забезпечити можливості ветеранам максимально повноцінно одужати та перейти до цивільного життя.

---

⁹ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

Важливим елементом соціального захисту ветеранів є медична допомога. Закон гарантує ветеранам війни право на безкоштовне медичне обслуговування у державних та комунальних медичних закладах. Це включає не лише лікування, але й профілактику захворювань, диспансерне спостереження, санаторно-курортне лікування та реабілітацію. Ветерани мають право на безкоштовне забезпечення ліками за рецептами лікарів, а також на безкоштовне зубопротезування (за винятком протезів з дорогоцінних металів).

Психологічна підтримка ветеранів також є важливим аспектом соціального захисту. Багато ветеранів стикаються з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР) та іншими психологічними проблемами, що потребують спеціалізованої допомоги. Закон «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»¹⁰ передбачає надання ветеранам безкоштовної психологічної допомоги та реабілітації. Важливою складовою цієї допомоги є створення спеціалізованих центрів психологічної реабілітації та надання консультаційних послуг.

Фінансова підтримка ветеранів включає пенсії, допомоги по інвалідності, одноразові виплати та інші види матеріальної допомоги. Закон передбачає, що ветерани війни, які отримали інвалідність внаслідок поранень або захворювань, пов'язаних зі службою, мають право на пенсію по інвалідності. Крім того, ветерани можуть отримувати одноразові виплати на вирішення соціально-побутових проблем, а також допомогу на поховання.

Забезпечення житлом є ще одним важливим аспектом соціального захисту ветеранів. Закон гарантує ветеранам війни право на першочергове отримання житла з державного або комунального фонду. Ветерани мають право на отримання житлових субсидій, а також на поліпшення житлових умов шляхом надання безвідсоткових кредитів або компенсації витрат на придбання житла.

---

¹⁰ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

Освітні програми та працевлаштування відіграють важливу роль у соціальному захисті ветеранів. Закон передбачає надання ветеранам війни можливості безкоштовного навчання у державних та комунальних навчальних закладах, а також участі у програмах професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації. Ветерани мають право на першочергове працевлаштування й отримання безкоштовних консультацій і послуг з пошуку роботи.

Окрім закону «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», в Україні діють й інші нормативно-правові акти, які регулюють соціальний захист ветеранів та членів їхніх сімей. Серед них варто відзначити Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання соціальних послуг ветеранам війни» від 29 квітня 2020 року № 317¹¹. Цей документ визначає порядок надання соціальних послуг ветеранам війни, включаючи медичну допомогу, психологічну підтримку, фінансову допомогу, забезпечення житлом та інші соціальні послуги (таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 - Основні законодавчі акти, що регулюють соціальний захист ветеранів в Україні

Законодавчий акт	Основні положення
Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» ¹²	Визначення статусу ветеранів війни, учасників бойових дій, інвалідів війни та інших категорій осіб, гарантії прав і пільг
Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання соціальних послуг ветеранам війни» ¹³	Порядок надання медичної допомоги, психологічної підтримки, фінансової допомоги, забезпечення житлом та інших соціальних послуг

¹¹ Про затвердження Порядку надання соціальних послуг ветеранам війни: Постанова КМУ від 29 квітня 2020 року № 317. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/378653__767376

¹² Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

¹³ Про затвердження Порядку надання соціальних послуг ветеранам війни: Постанова КМУ від 29 квітня 2020 року № 317. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/378653__767376

Нормативно-правові документи, що регулюють медичне забезпечення ветеранів та членів їх сімей в Україні зосереджені в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Нормативно-правове регулювання медичного забезпечення ветеранів та членів їх сімей в Україні

Пільги та гарантії	Нормативно-правові документи
Безоплатна психологічна допомога	Постанова КМУ «Деякі питання надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей таких осіб та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 29 листопада 2022 р. № 1338 ¹⁴
Щорічне медичне обстеження та диспансеризація	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ¹⁵
Санаторно-курортне лікування	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їхніх сімей» від 27 квітня 2011 року № 446 ¹⁶
Безкоштовні ліки та лікарські засоби	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ¹⁷
Безкоштовне зубопротезування	Постанова КМУ «Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань» від 17. 08. 1998 № 1303 ¹⁸

¹⁴ Деякі питання надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей таких осіб та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: Постанова КМУ від 18 березня 2024 р. № 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307-2024-%D0%BF#Text>

¹⁵ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

¹⁶ Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їхніх сімей: Постанова КМУ від 27 квітня 2011 року № 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2011-%D0%BF#Text>

¹⁷ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

¹⁸ Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань: Постанова КМУ від 17. 08. 1998 № 1303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF#Text>

	Продовження таблиці 1.5
Допоміжні засоби реабілітації	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ¹⁹
	Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 6 жовтня 2005 року № 2961-ІV ²⁰
	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби» від 5 квітня 2012 р. № 321 ²¹
Протезування (ортезування) виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ²²
	Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 6 жовтня 2005 року № 2961-ІV ²³
	Постанова КМУ «Деякі питання протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок» від 1 жовтня 2014 р. № 518 (в редакції від 4 листопада 2020 р. № 1053). ²⁴
	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби» від 5 квітня 2012 р. № 321 ²⁵

¹⁹ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

²⁰ Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-ІV. URL: https://kodeksy.com.ua/pro_reabilitatsiyu_invalidiv_v_ukraini.htm

²¹ Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF#Text>.

²² Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

²³ Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-ІV. URL: https://kodeksy.com.ua/pro_reabilitatsiyu_invalidiv_v_ukraini.htm

²⁴ Постанова КМУ «Деякі питання протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок» від 1 жовтня 2014 р. № 518 (в редакції від 4 листопада 2020 р. № 1053). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/518-2014-%D0%BF#Text>

²⁵ Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF#Text>.

Нормативно-правові документи, що регулюють матеріальну допомогу ветеранам та членам їх сімей в Україні зосереджені в таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Нормативно-правове регулювання матеріального забезпечення ветеранів та членів їх сімей в Україні

Пільги та гарантії	Нормативно-правові документи
Одноразова грошова допомога	Постанова КМУ «Деякі питання соціального захисту ветеранів війни та членів сімей Захисників і Захисниць України» від 29 квітня 2016 р. № 336 у редакції від 17 березня 2023 р. ²⁶
Допомога тим, хто перебував або перебуває у полоні	Закон України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» від 26 січня 2022 року № 2010-IX ²⁷
	Постанова КМУ «Деякі питання виконання Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей» від 15 листопада 2022 р. № 1281 ²⁸
	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку оформлення довідок про перебування осіб у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах» від 20 січня 2023 р. № 55. ²⁹
Пільги на проїзд	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ³⁰
	Постанова КМУ «Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни» від 12 травня 1994 р. № 302. ³¹
	Продовження таблиці 1.6

²⁶ Деякі питання соціального захисту ветеранів війни та членів сімей Захисників і Захисниць України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2016 р. № 336. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/336-2016-%D0%BF#n10>.

²⁷ Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей: Закон України від 26 січня 2022 року № 2010-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2010-20#Text>

²⁸ Деякі питання виконання Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей: Постанова КМУ від 15 листопада 2022 р. № 1281. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1281-2022-%D0%BF#Text>

²⁹ Про затвердження Порядку оформлення довідок про перебування осіб у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах: Постанова КМУ від 20 січня 2023 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2023-%D0%BF#Text>

³⁰ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

³¹ Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни: Постанова КМУ від 12 травня 1994 р. № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-94-%D0%BF#Text>

Забезпечення земельними ділянками	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ³²
	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» від 24.03.2022 р. № 2145-ІХ ³³
Пільги на житлово-комунальні послуги	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ, ³⁴
	Постанова КМУ «Деякі питання надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива і скрапленого газу у грошовій формі» від 17 квітня 2019 р. №373 ³⁵
Забезпечення автомобілем	Постанова КМУ «Деякі питання соціального захисту осіб з інвалідністю» від 19.07.2006 р. № 999 ³⁶

Нормативно-правові документи, що регулюють забезпечення та/або покращення житлових умов ветеранів та членів їх сімей в Україні зосереджені в таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Нормативно-правове регулювання забезпечення та/або покращення житлових умов ветеранів та членів їх сімей в Україні

Пільги та гарантії	Нормативно-правові документи
Забезпечення житлом	Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом» від 10 жовтня 2018 р. № 819 ³⁷
Поліпшення житлових умов	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ³⁸
	Продовження таблиці 1.7

³² Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

³³ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2145-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>

³⁴ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

³⁵ Деякі питання надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива і скрапленого газу у грошовій формі: Постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. №373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2019-%D0%BF#Text0%BF#Text>

³⁶ Деякі питання соціального захисту осіб з інвалідністю: Постанова КМУ від 19.07.2006 р. № 999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999-2006-%D0%BF>

³⁷ Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом: Постанова КМУ від 10 жовтня 2018 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2018-%D0%BF#Text>

³⁸ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

Грошова компенсація за належні для отримання жилі приміщення	Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» (зі змінами) від 19.10.2016 № 719 ³⁹
	Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (зі змінами) від 18.04.2018 № 280 ⁴⁰
	Постанова КМУ «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей» (зі змінами) від 28.03.2018 № 214 ⁴¹
Довгострокові кредити для індивідуальних забудовників на селі	Постанова КМУ «Про затвердження Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі» від 5 жовтня 1998р. №1597 ⁴²
Безоплатний капітальний ремонт житлового будинку	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ⁴³
	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу, а також першочерговий ремонт житлових будинків і квартир осіб, які мають на це право» від 20 травня 2009 року №565 ⁴⁴
Позики на будівництво	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання позики ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України» від 8 травня 2019 р. № 449 ⁴⁵

³⁹ Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей: Постанова КМУ від 19.10.2016 № 719. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/359296__772254how/359296__772254

⁴⁰ Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України: Постанова КМУ від 18.04.2018 № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2018-%D0%BF#Text>

⁴¹ Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей: Постанова КМУ від 28.03.2018 № 214. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/374043__69610101

⁴² Про затвердження Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі: Постанова КМУ від 5 жовтня 1998р. №1597. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1597-98-%D0%BF#Text>

⁴³ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

⁴⁴ Про затвердження Порядку проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу, а також першочерговий ремонт житлових будинків і квартир осіб, які мають на це право: Постанова КМУ від 20 трня 2009 року №565. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2009-%D0%BF#Text>

⁴⁵ Про затвердження Порядку надання позики ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України: Постанова КМУ від 8 травня 2019 р. № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/sua/laws/show/449-2019-%D0%BF#Text>

Нормативно-правові документи, що регулюють трудові права та гарантії для ветеранів та членів їх сімей в Україні зосереджені в таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Нормативно-правове регулювання забезпечення трудових прав та гарантій для ветеранів та членів їх сімей в Україні

Пільги та гарантії	Нормативно-правові документи
Працевлаштування	Закон України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 року № 5067-VI ⁴⁶
	Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV ⁴⁷
Пільги на здобуття освіти, позаконкурсний вступ до ВНЗ	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-XII ⁴⁸
	Постанова КМУ «Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти» від 23.11.2016 р. № 975 ⁴⁹
Ваучер на підвищення кваліфікації, перекваліфікації	Закон України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 року № 5067-VI ⁵⁰
	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці» від 20.03.2013 р. № 207 ⁵¹
	Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України «Про затвердження Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер» від 07.09.2020 р. № 1716 ⁵²
	Продовження таблиці 1.8

⁴⁶ Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. URL: <https://zap.dcz.gov.ua/publikaciya/zakon-ukrayiny-pro-zaynyatist-naseleण्या-vid-5-lypnya-2012-roku-no-5067-vi-vytyag>

⁴⁷ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

⁴⁸ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

⁴⁹ Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти: Постанова КМУ від 23.11.2016 р. № 975. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-%D0%BF#Tex0%BF#Text>

⁵⁰ Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. URL: <https://zap.dcz.gov.ua/publikaciya/zakon-ukrayiny-pro-zaynyatist-naseleण्या-vid-5-lypnya-2012-roku-no-5067-vi-vytyag>

⁵¹ Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці: Постанова КМУ від 20.03.2013 р. № 207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2013-%D0%BF#Text>

⁵² Про затвердження Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 07.09.2020 р. № 1716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0793-/show/z0793-23#Text>

Професійна адаптація	Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22.10.1993 №3551-ХІІ ⁵³ Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції, осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та постраждалих учасників Революції Гідності» від 21 червня 2017 р. № 432 ⁵⁴
Допомога по безробіттю	Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» ⁵⁵

З метою забезпечення ефективного функціонування системи соціального захисту ветеранів, в Україні було створено Міністерство у справах ветеранів⁵⁶. Це міністерство координує діяльність державних органів та громадських організацій, що займаються питаннями соціального захисту ветеранів. Міністерство також здійснює контроль за дотриманням прав ветеранів та забезпеченням їхніх соціальних гарантій.

Попри наявність значної кількості нормативно-правових актів, система соціального захисту ветеранів в Україні стикається з багатьма проблемами. Однією з основних проблем є недостатнє фінансування, що ускладнює реалізацію багатьох програм та заходів. Ветерани часто стикаються з бюрократичними перепонами, що ускладнює доступ до необхідних послуг та підтримки. Крім того, існує проблема недостатньої координації між різними державними та недержавними структурами, що призводить до дублювання функцій та неефективного використання ресурсів.

⁵³ Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

⁵⁴ Про затвердження Порядку організації соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції, осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії: Постанова КМУ «Російськодеррації у Донецькій та Луганській областях, та постраждалих учасників Революції Гідності» від 21 червня 2017 р. № 432. Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/378653_702691

⁵⁵ Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-ХІV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

⁵⁶ Мінветеранів створило робочу групу з розробки закону «Про основи державної ветеранської політики» та запрошує до участі експертів та науковців. Урядовий портал. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minveteraniv-stvorylo-robochu-hrupu-shchodo-rozroo-robochu-hrupu-shchodo-rozrobky-zakonu-pro-osnovni-zasady-derzhavnoi-veteranskoj-polityky-ta-zaproshuie-do-uchasti-ekspertiv-i-naukovtsiv>

Для покращення системи соціального захисту ветеранів необхідно здійснити ряд заходів. По-перше, потрібно забезпечити належне фінансування програм соціального захисту ветеранів, включаючи медичну допомогу, реабілітацію, фінансову підтримку, житлові субсидії, освітні програми та працевлаштування. По-друге, слід спростити процедури отримання соціальної допомоги та зменшити бюрократичні перепони. По-третє, необхідно покращити координацію між різними державними та недержавними структурами, що займаються питаннями соціального захисту ветеранів. Для цього можна створити єдину інформаційну систему, яка б об'єднувала всі дані про ветеранів та надавала можливість оперативного обміну інформацією між різними структурами.

1.3. Закордонний досвід реалізації політики соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей

Ветеранська політика є надзвичайно складною сферою для держави, оскільки вона одночасно включає проблеми медичного обслуговування, соціального захисту, працевлаштування тощо. Усі ці сфери мають бути врегульовані таким чином, щоб вони гармонійно поєднувалися та працювали як єдине ціле. Це потребує неабиякої майстерності від законодавців, урядовців, чиновників, адже всі ці напрямки, як правило, належать до різних міністерств, відомств, які потрібно якось координувати в роботі на благо ветеранів. Це нетривіальне завдання поєднується з тим, що ветеранська політика, яка має свою специфіку, повинна бути включена в загальну соціальну політику держави. Як це робити, враховуючи специфіку ветеранського стажу, не завжди очевидно. Не дивно, що різні країни на практиці вирішують ці питання по-різному.

У контексті ветеранської політики деякі країни більше покладаються на розвинену соціальну державу, а деякі будують ветеранську політику

максимально відокремлено від загальної системи соціального захисту населення. Проаналізовані моделі соціальної підтримки ветеранів різняться між собою та визначаються структурою місцевого законодавства, внутрішньою та зовнішньою політикою країни — зокрема, її залученістю до війн і конфліктів у країні чи за її межами — та загальними особливостями формування політики в країні.

Зараз Україна перебуває в процесі переосмислення та конструювання нової ветеранської політики. Про необхідність його формування неодноразово заявляло політичне керівництво країни, а громадські організації навіть пропонували свою концепцію. У контексті цих дискусій і виходу одним із ключових залишається питання про місце соціального захисту ветеранів у загальній соціальній політиці держави, а також про форми та розміри соціальних гарантій, виплат і послуг, які повинні надаватися ветеранам.

У рамках цього дослідження обрано 5 країн – США, Великобританію, Канаду, Австралію та Німеччину, чий досвід запровадження соціальної підтримки ветеранів може бути цікавим для вивчення з огляду на варіабельність соціально-політичного контексту цих країн.

Вибрані країни проаналізовано за такими напрямками:

- соціально-політичний контекст (війни, у яких країни воювали чи беруть участь);
- структура армії (її складові, тривалість служби в армії);
- визначення статусу ветерана (законодавство, що регулює статус і права ветерана в країні);
- органи та організації, відповідальні за планування та здійснення соціальної підтримки ветеранів (фондації, асоціації, кооперативи, громадські організації тощо);
- видатки на соціальну підтримку ветеранів;
- засоби соціальної підтримки ветеранів та членів їх сімей.

Досвід усіх п'яти країн щодо надання послуг ветеранам, а також членам їхніх родин може бути цінним для вивчення з точки зору розробки ветеранської політики в українському контексті.

Закордонний досвід реалізації політики соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей є важливим для аналізу, оскільки він надає уявлення про різні підходи, що можуть бути використані для покращення умов життя цієї групи в Україні. У багатьох країнах політика соціального захисту ветеранів базується на комплексному підході, що охоплює медичну допомогу, психологічну підтримку, освіту, працевлаштування, житлові програми та інші соціальні послуги.

У Сполучених Штатах, наприклад, діє Міністерство у справах ветеранів, яке забезпечує надання широкого спектру послуг для ветеранів. Серед них — медичне обслуговування через мережу спеціалізованих медичних установ, підтримка реабілітації, програми з працевлаштування, а також освітні пільги, що дозволяють ветеранам отримувати вищу освіту або перекваліфікацію. Особливу увагу приділено також питанню психологічної підтримки, оскільки багато ветеранів стикаються з ПТСР. У США існують численні програми, спрямовані на інтеграцію ветеранів до цивільного життя, що включають фінансову підтримку, забезпечення житлом та юридичну допомогу⁵⁷.

У Великій Британії урядова політика соціального захисту ветеранів реалізується через програми, які пропонують широкий спектр пільг і послуг, зокрема доступ до охорони здоров'я, допомогу у працевлаштуванні, а також забезпечення житлом. Значну роль у наданні цих послуг відіграють неурядові організації, що працюють у партнерстві з урядом. Важливим аспектом є також програми з підтримки сімей ветеранів, особливо тих, хто загинув або був поранений на службі.

---

⁵⁷ Veterans Factsheet 2020 [Інтернет-ресурс] // Управління у справах ветеранів. – 2020. – URL:https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/874821/6.64_09_CO_Armed-Forces_Veterans-Factsheet_v9_web.pdf.

У Канаді уряд надає особливу увагу інтеграції ветеранів у суспільство після закінчення їхньої служби. Програми соціального захисту включають медичні послуги, реабілітацію, допомогу в працевлаштуванні, а також спеціальні програми для ветеранів з інвалідністю. Особливий акцент робиться на програмах з професійної реабілітації та перепідготовки, які дозволяють ветеранам успішно повернутися до цивільного життя і знайти своє місце на ринку праці⁵⁸.

Австралія також має розвинену систему підтримки ветеранів, яка включає в себе медичне обслуговування, житлові програми та фінансову допомогу. Уряд Австралії активно співпрацює з неурядовими організаціями для забезпечення комплексної підтримки ветеранів, зокрема в питаннях працевлаштування і професійного навчання. Програми психологічної підтримки є важливою складовою політики, оскільки багато ветеранів стикаються з психологічними проблемами після служби⁵⁹⁶⁰.

В Німеччині велике значення надається реінтеграції ветеранів у суспільство через програми професійної підготовки і перепідготовки, а також надання житлових пільг. Здійснюється забезпечення ветеранів широким спектром медичних послуг, включаючи психологічну підтримку, що допомагає ветеранам адаптуватися до життя після служби⁶¹.

Загалом, аналіз зарубіжного досвіду реалізації політики соціального захисту ветеранів показує, що ефективні програми повинні бути комплексними, охоплювати всі аспекти життя ветеранів і їхніх сімей, та враховувати їхні специфічні потреби. Україна може скористатися цим досвідом для покращення власної системи соціального захисту ветеранів, адаптуючи найкращі практики до національного контексту.

---

⁵⁸ Support for Canadian Forces Entrepreneurs and Veterans [Онлайн-ресурс] // Small Business BC – URL: <https://smallbusinessbc.ca/article/support-canadian-forces-entrepreneurs-and-veterans/> .

⁵⁹ Програма незалежності ветеранів [Інтернет-ресурс] // The Royal Legion – URL: <https://www.on.legion.ca/veterans-seniors/service-officers/veterans-independence-program> .

⁶⁰ Угода ветеранів оборони Австралії [Інтернет-ресурс] // Уряд Австралії – URL: <https://recognition.dva.gov.au>.

⁶¹ Програма Veterans Business Outreach Center (VBOC) [Онлайн-ресурс] // US Small Business Administration – URL: <https://www.sba.gov/local-assistance/resource-partners/veterans-business-outreach-center -vboc-програма> .

Запровадження таких програм вимагатиме тісної співпраці між урядом, громадськими організаціями, а також міжнародними партнерами. Особлива увага повинна бути приділена питанням медичної допомоги, психологічної підтримки, освіти та працевлаштування, що є ключовими факторами для успішної реінтеграції ветеранів у суспільство. Важливим аспектом є також підтримка сімей ветеранів, які також можуть потребувати соціальної допомоги та захисту.

Враховуючи досвід інших країн, Україна може розробити ефективну систему соціального захисту ветеранів, яка буде відповідати сучасним викликам і потребам. Це включає створення спеціалізованих установ для надання медичної допомоги ветеранам, розвиток програм психологічної реабілітації, забезпечення житлом та підтримку у працевлаштуванні. Успішна реалізація такої політики сприятиме покращенню якості життя ветеранів і їхніх сімей, а також їхній інтеграції в суспільство після служби.

РОЗДІЛ 2.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Діяльність управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА щодо соціальної підтримки ветеранів та членів їхніх сімей

Івано-Франківська обласна державна (військова) адміністрація відіграє важливу роль у наданні соціальної підтримки ветеранам та членам їхніх сімей. В умовах сучасних викликів, пов'язаних з військовими конфліктами та іншими надзвичайними ситуаціями, ця діяльність набуває особливої актуальності. З метою належної реалізації прав ветеранів та членів їх сімей на соціальну підтримку в умовах триваючої російської військової агресії, створено управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської облдержадміністрації⁶².

Відповідно до положення про управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації⁶³ (далі – управління) управління є структурним підрозділом Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації, підпорядковується голові Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації, підзвітне та підконтрольне Міністерству у справах ветеранів України.

У своїй діяльності управління керується Конституцією України, законами України, актами Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, Регламентом Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації, розпорядженнями Івано-Франківської обласної

---

⁶² Про зміни у структурі Івано-Франківської облдержадміністрації: Розпорядження Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 30.10.2023 № 428. URL: <https://www.if.gov.ua/npas/pro-zminy-u-strukturii-ivano-frankivskoi-oblderzhadministratsii-3>

⁶³ Про затвердження Положення про управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації: Розпорядження Івано-Франківської облдержадміністрації від 29.11.2023 № 495. URL: <https://www.if.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-polozhennia-pro-upravlinnia-z-pytan-veteranskoi-polityky-ivano-frankivskoi-oblasnoi-derzhavnoi-administratsii>

державної (військової) адміністрації, наказами начальника управління, іншими нормативно-правовими актами, а також Положенням про управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації.

Основні завдання управління представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Основні завдання Управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації

№	Завдання	
1	Підготовка пропозицій до проєктів державних цільових, галузевих і регіональних програм у сфері ветеранської політики	
2	Забезпечення реалізації державної політики у сфері	соціального захисту ветеранів та членів їх сімей, зокрема забезпечення психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, зайнятості, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, а також санаторно-курортним лікуванням, житлом
подання, позбавлення статусу та видачі посвідчень ветеранам (учасникам бойовий дій в частині видачі посвідчення) та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України		
переходу від військової служби до цивільного життя військовослужбовців, які звільняються або звільнені із військової служби з числа ветеранів війни		
розвитку спорту ветеранів війни та фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни		
вшанування пам'яті ветеранів		
популяризації та забезпеченню формування позитивного образу ветерана у суспільстві		
3	Забезпечення прав і свобод ветеранів та членів сімей ветеранів	
4	Виконання державних, галузевих і регіональних програм з питань державної ветеранської політики	
5	Забезпечення реалізації державної політики у сфері залучення ветеранів війни до утвердження української національної та громадянської ідентичності, у тому числі через реалізацію заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання	
6	Здійснення заходів, передбачених чинними нормативно-правовими актами та спрямованими на реалізацію на території Івано-Франківської області експериментального проєкту щодо запровадження інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя та забезпечення досягнення цілей цього проєкту	
7	Визначення потреб ветеранів та членів їхніх сімей на території Івано-Франківської області, внесення пропозицій щодо задоволення таких потреб відповідним органами державної виконавчої влади та органам місцевого самоврядування відповідно до чинного законодавства	
8	Участь в організації надання соціальних послуг і проведення соціальної роботи на території області шляхом надання пропозицій, визначених на основі потреб ветеранів та членів їхніх сімей	
9	Координація діяльності та контроль за виконанням структурними підрозділами з питань ветеранської політики районних державних адміністрацій завдань і заходів, спрямованих на розв'язання питань, що належать до його компетенції	
10	Сприяння органам місцевого самоврядування та взаємодія з ними у питаннях соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей, реалізації прав таких осіб та їхньої реінтеграції у громади, спільноти та родини	
11	Участь в інформаційному та методичному забезпеченні надання адміністративних послуг для ветеранів та членів їхніх сімей через органи місцевого самоврядування, центри надання адміністративних послуг	
12	Взаємодія з громадськими та іншими організаціями, волонтерами й благодійниками у питаннях, спрямованих на допомогу і сприяння ветеранам та членам їхніх сімей	

Однією з ключових програм які реалізує управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської облдержадміністрації у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей є «Обласна програма підтримки сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності, осіб, які перебували і перебувають у складі добровольчих формувань, учасників бойових дій та інших громадян, які залучалися і залучаються та брали і беруть безпосередню участь у бойових діях, здійсненні заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, починаючи з 20 лютого 2014 року, на 2022-2026 роки» (далі – Програма), яка включає різні види допомоги, такі як фінансова допомога, медичні послуги, реабілітаційні заходи та соціально-психологічна підтримка (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Основні послуги управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА

Послуга	Опис	Відповідальні організації
Фінансова допомога	Одноразова та регулярна фінансова підтримка	ОДА, місцеві органи влади
Медичні послуги	Безкоштовне медичне обслуговування та забезпечення ліками	Департамент охорони здоров'я
Реабілітаційні заходи	Фізична та психологічна реабілітація	Центри реабілітації
Соціально-психологічна підтримка	Консультації, групи підтримки та тренінги	Соціальні служби, НГО

Завдяки злагодженій роботі управління з питань ветеранської політики, в Івано-Франківській області вдалося досягти значних результатів у сфері соціальної підтримки ветеранів.

Відповідно до Положення про Міністерство у справах ветеранів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1175 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету

Міністрів України від 24 травня 2022 р.) № 605)⁶⁴, одним із основних завдань Мінветеранів є формування та реалізація державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності (далі – ветерани), членів сімей таких осіб та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) захисників України (далі – члени сімей ветеранів), зокрема підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Структура управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА представлена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Структура управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА⁶⁵

№З/П	Управління з питань ветеранської політики	К-ть одиниць
1.	Начальник управління	1
2.	Головний бухгалтер	1
Відділ соціальних та компенсаційних виплат управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації		
1.	Начальник відділу- заступник начальника управління	1
2.	Головний спеціаліст	3
	Разом	4
Відділ програм та соціальної підтримки ветеранів управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської обласної державної адміністрації		
1.	Начальник відділу	1
2.	Головний спеціаліст	3
	Разом	4

З метою підтримки ветеранів та членів сімей ветеранів, їх подальшої реадаптації та повернення до мирного життя через відповідні проекти відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 року

⁶⁴ Положення про Міністерство у справах ветеранів України URL: <https://mva.gov.ua/gromadskosti/category/193-consultations-with-the-public/polozhennya-pro-ministerstvo-u-spravah-veteraniv-ukrayini>

⁶⁵ Фінансова звітність департаменту фінансів Івано-Франківської ОДА. URL: <https://www.if.gov.ua/finansova-zvitnist/finansova-zvitnist-departamentu-finansiv>

№ 720 «Про створення у сфері управління Міністерства у справах ветеранів України створено бюджетну установу «Фонд ветеранів України» (далі – Фонд).

Одним із основних завдань Фонду є сприяння соціальному захисту ветеранів та членів їх сімей шляхом підтримки та реалізації проектів, спрямованих на підтримку підприємницької діяльності ветеранів та сприяння їх працевлаштуванню. У зв'язку з вищевикладеним Фонд запустив проект мікрофінансування бізнесу. Ветерани та члени сімей ветеранів, які є внутрішньо переміщеними особами (ВПО) і мають підтвердження цього статусу, зможуть отримати грошову компенсацію на придбання товарів, необхідних для ведення власного бізнесу. Претенденти, заповнивши заявку та завантаживши весь пакет документів разом із чеками, мають можливість отримати відшкодування у розмірі до 20 000 гривень включно.

Фінансування видатків на виплату матеріальної допомоги учасникам бойових дій, іншим ветеранам війни Івано-Франківської області та членам їх сімей здійснюється за рахунок коштів обласного бюджету за кодом Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету 5113242 «Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення».

Департамент фінансів Івано-Франківської обласної державної адміністрації відповідно до поданої заявки на фінансування видатків та зареєстрованих фінансових зобов'язань у межах помісячного розпису асигнувань загального фонду обласного бюджету на відповідний рік фінансує Управління для надання матеріальної допомоги, зазначеної у підпунктах 1-8 пункту 5 розділу Порядку використання коштів обласного бюджету для надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій, іншим ветеранам війни Івано-Франківської області та членам їх сімей на 2024-2026 роки⁶⁶.

---

⁶⁶ Про обласну програму підтримки сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності, осіб, які перебували і перебувають у складі добровольчих формувань, учасників бойових дій та інших громадян, які

Складання та подання фінансової і бюджетної звітності про використання бюджетних коштів, а також контроль за їх цільовим витрачанням здійснюється в установленому чинним законодавством України порядку.

Попри досягнуті результати, управління з питань ветеранської політики стикається з низкою викликів. Одним з головних є недостатнє фінансування, що обмежує можливості розширення програм та покращення їх якості. Крім того, зростаюча кількість ветеранів вимагає підвищення ефективності роботи та залучення додаткових ресурсів.

Перспективи розвитку управління з питань ветеранської політики пов'язані з впровадженням нових технологій, підвищенням кваліфікації працівників та розширенням співпраці з міжнародними організаціями. Важливим аспектом є також розвиток волонтерського руху та залучення громадськості до підтримки ветеранів.

Діяльність управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА є ключовим елементом системи соціальної підтримки ветеранів та членів їхніх сімей. Завдяки реалізації комплексних програм та послуг, в області вдалося забезпечити значний рівень соціального захисту для цієї категорії населення. Однак, для подальшого розвитку та підвищення ефективності роботи необхідно вирішити існуючі виклики та активно впроваджувати нові підходи та технології.

Вкрай важливим є подальший аналіз зміни ставлення українців до ветеранів, потреб ветеранів та їхніх сімей, а також ефективності програм реінтеграції ветеранів російсько-української війни. У нашому дослідженні ми розглянули поточні потреби ветеранів і вивчили їхній досвід доступу до пільг і їх використання.

2.2. Реалізація заходів соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в рамках дії обласної програми

Події, зумовлені Революцією Гідності, а також ситуація в Україні, зокрема, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, починаючи з 20 лютого 2014 року (надалі – захист України), спричинили значне збільшення кількості сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах. Тому особам, які брали та беруть участь у захисті України, членам їхніх сімей, а також сім'ям, члени яких загинули або отримали поранення під час захисту України, необхідно забезпечити додаткові соціальні гарантії, зокрема, в частині покращення матеріального та матеріального становища зазначених категорій осіб, забезпечення їх потреб у соціальних послугах та психологічній підтримці.

Регіональна програма підтримки сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності, осіб, які перебували та перебувають у добровольчих формуваннях, учасників бойових дій та інших громадян, які брали та беруть участь, брали та беруть безпосередню участь у бойових діях, здійснення заходів національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, починаючи з 20 лютого 2014 року, на 2022-2026 роки (далі – Програма⁶⁷) – це комплекс заходів, що здійснюються на місцевому рівні. рівня з метою матеріальної, соціальної та психологічної підтримки осіб, які брали та беруть участь у захисті України, та членів їх сімей, сприяння у вирішенні соціально-побутових проблем.

Програма спрямована на забезпечення виконання законів України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про

---

⁶⁷ Про обласну програму підтримки сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності, осіб, які перебували і перебувають у складі добровольчих формувань, учасників бойових дій та інших громадян, які залучалися і залучаються та брали і беруть безпосередню участь у бойових діях, здійсненні заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, починаючи з 20 лютого 2014 року, на 2022-2026 роки: рішення сесії Івано-Франківської обласної ради від 11.05.2022 №417-14/2022 URL: <https://orada.if.ua/decision/417-14-2022/>

статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про поліпшення матеріального становища». учасників бойових дій та інвалідів війни», «Про військовий зв'язок і військову службу», «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», указів Президента України. України від 14 квітня 2014 року № 405/2014 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози та збереження територіальної цілісності України» від 24 лютого 2014 року, 2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» та № 69/2022 «Про загальну мобілізацію», постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 413 «Про затвердження Порядку проведення надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України та брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення», від 28 лютого 2022 року № 168 «Питання окремих виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, працівникам міліції та членам їх сімей під час дії воєнного стану», рішень Ради національної безпеки і оборони України від 28 серпня 2014 р. «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності».

В останні роки одним із першочергових завдань держави та органів місцевого самоврядування є забезпечення національної безпеки, яка спрямована на повну реалізацію інтересів людини, суспільства і держави, забезпечення сприятливих умов для існування та розвитку нації, збереження та примноження її матеріальних і духовних цінностей.

Важливою складовою національної безпеки України є забезпечення соціального захисту та створення сприятливих умов адаптації для цивільного

життя осіб, які захищали та захищають суверенітет і територіальну цілісність України (таблиця 2.4)⁶⁸.

Таблиця 2.4 – Розподіл бюджету та використання коштів для підтримки сімей учасників бойових дій та ветеранів у 2023-2024 роках

Рік	Назва заходу обласної програми	Виплачені кошти (грн)	К-сть осіб
2023	У зв'язку з втратою члена сім'ї, смерть якого пов'язана із здійсненням заходів з національної безпеки і оборони	15 496 300	449
	Членам сім'ї загиблих учасників бойових дій, до роковин трагедії	9 466 300	413
	Членам сім'ї осіб, зниклих безвісти під час участі у бойових діях	5 990 000	251
	Членам сім'ї учасників бойових дій, у зв'язку з втратою годувальника	5 350 000	1070
	На лікування учасників бойових дій та їх родин	7 922 200	760
	Членам сім'ї учасників бойових дій, які померли після демобілізації	180 000	12
2024	У зв'язку з втратою члена сім'ї, смерть якого пов'язана із здійсненням заходів з національної безпеки і оборони	7 792 470	351
	Членам сім'ї загиблих учасників бойових дій, до роковин трагедії	3 980 000	314
	Членам сім'ї осіб, зниклих безвісти під час участі у бойових діях	1 887 499	188
	Членам сім'ї учасників бойових дій, у зв'язку з втратою годувальника	355 000	60
	На лікування учасників бойових дій та їх родин	3 830 000	747
	Членам сім'ї учасників бойових дій, які померли після демобілізації	0	0

Основною метою Програми є надання всебічної допомоги особам, які захищали та захищають Україну, членам їх сімей та членам сімей загиблих (померлих) під час захисту України, сім'ям Героїв Небесної Сотні, бійцям-добровольцям; підвищення рівня обізнаності з питань соціального супроводу осіб, які захищали та захищають Україну, та їх сімей; підвищення ефективності взаємодії органів місцевого самоврядування та державної влади з регіональними громадськими організаціями та іншими юридичними

⁶⁸ Порядок використання коштів обласного бюджету для надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій, іншим ветеранам війни Івано-Франківської області та членам їх сімей на 2024-2026 роки. URL: <https://www.if.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-vykorystannia-koshtiv-oblasnoho-biudzhetu-dlia-nadannia-materialnoi-dopomohy-uchasnykam-boiovykh-dii-inshym-veteranam-viiny-ivano-frankivskoi-oblasti-ta-chlenam--2>

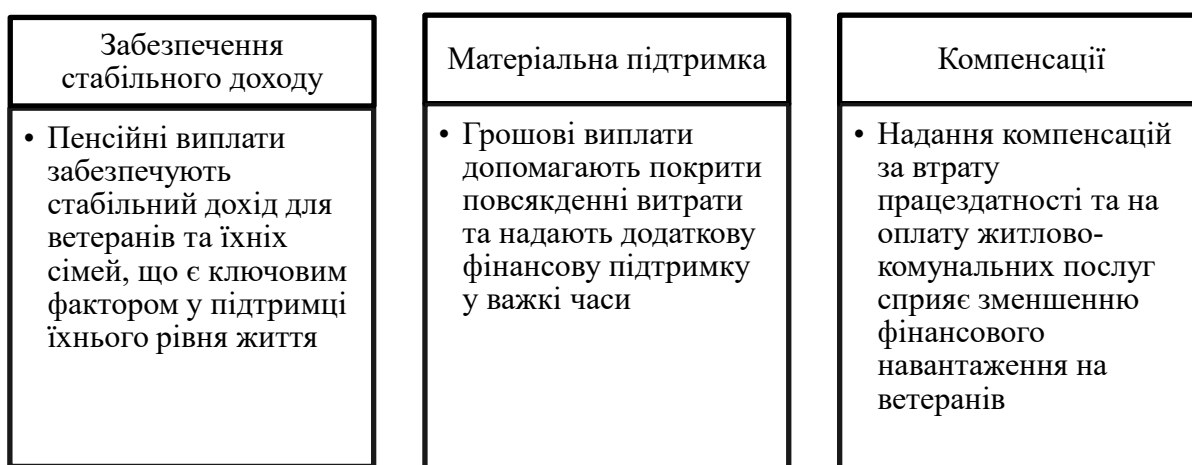
особами у сфері підтримки осіб, які захищали та захищають Україну, та членів їх сімей.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів обласного та районних бюджетів, бюджетів територіальних громад, а також з інших джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Бюджетні призначення на виконання заходів Програми передбачаються щорічно при формуванні обласного бюджету, виходячи з можливостей його дохідної частини, відповідних бюджетів та інших джерел фінансування.

Прогнозний обсяг фінансування Програми за рахунок коштів обласного бюджету наведено в паспорті Програми. Перелік заходів, джерела та обсяги фінансування представлені в Програмі⁶⁹.

Основні досягнення здійснення фінансової підтримки ветеранів в рамках обласної Програми Івано-Франківської ОДА представлені на рисунку 2.1.

Рис. 2.1 – Основні досягнення здійснення фінансової підтримки ветеранів в рамках обласної програми Івано-Франківської ОДА

Реалізація заходів Програми забезпечить отримання особами, які захищали та захищають Україну, їхніми родинами та родинами Героїв

⁶⁹ Про обласну програму підтримки сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності, осіб, які перебували і перебувають у складі добровольчих формувань, учасників бойових дій та інших громадян, які залучалися і залучаються та брали і беруть безпосередню участь у бойових діях, здійсненні заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, починаючи з 20 лютого 2014 року, на 2022-2026 роки: рішення сесії Івано-Франківської обласної ради від 11.05.2022 №417-14/2022 URL: <https://orada.if.ua/decision/417-14-2022/>

Небесної Сотні різноманітних соціальних послуг та створить доступне середовище, що сприятиме зростанню рівня та якості їхнього життя, покращення соціальної ситуації в регіоні, подолання дискримінації.

Реалізація Програми дозволить:

- забезпечити соціальний супровід осіб, які захищали та захищають Україну, після повернення із зони активних бойових дій, надання необхідних соціальних послуг;

- створити умови для відновлення психологічного, духовного та фізичного стану осіб, які захищали та захищають Україну;

- забезпечити додаткові соціальні гарантії особам, які захищали та захищають Україну, сім'ям загиблих та Героїв Небесної Сотні за рахунок коштів обласного бюджету;

- посилити соціальний захист осіб, які захищали та захищають Україну, та членів їх сімей, членів сімей загиблих, поліпшити їх житлові умови;

- сприяти шанобливому ставленню до військовослужбовців та членів їх сімей;

- забезпечити належні умови для збереження здоров'я та активної життєдіяльності осіб, які захищали та захищають Україну, та членів їх сімей.

Головним розпорядником коштів Програми є управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА.

Основні проблеми та виклики, що виникають в процесі здійснення фінансової підтримки ветеранів в рамках обласної програми Івано-Франківської ОДА представлені на рисунку 2.2.

Рис. 2.2 – Основні проблеми та виклики, що виникають в процесі здійснення фінансової підтримки ветеранів в рамках обласної програми Івано-Франківської ОДА

Для покращення ефективності фінансової підтримки рекомендується:

1. Збільшити фінансування: Розглянути можливість збільшення обсягів фінансування для покриття всіх потреб ветеранів, особливо вразливих категорій.

2. Спрощення процедур: Зменшити бюрократичні перепони та спростити процедури оформлення документів для отримання виплат та компенсацій.

3. Інформування ветеранів: Підвищити рівень інформованості ветеранів про їхні права та можливості отримання фінансової підтримки через проведення інформаційних кампаній та консультацій.

Таким чином, аналіз фінансової підтримки ветеранів у рамках Програми свідчить про її значну роль у забезпеченні гідного рівня життя для

ветеранів та їхніх сімей. Основні досягнення включають стабільне забезпечення доходів через пенсійні виплати, додаткову матеріальну підтримку через грошові виплати та зменшення фінансового навантаження через компенсації. Однак, існують проблеми, пов'язані з недостатнім фінансуванням, бюрократичними перепонами та недостатньою інформованістю ветеранів.

2.3. Реалізація публічної політики у сфері соціального захисту щодо гарантування права ветеранів та членів їхніх сімей на житло

Права ветеранів та членів їхніх сімей на житло реалізуються в Івано-Франківській області головним чином за допомогою постанов Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 28.03.2018 № 214 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь в бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей» (зі змінами)⁷⁰, від 18.04.2018 № 280 «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (зі змінами)⁷¹ та від 19.10.2016 № 719 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» (зі змінами)⁷².

Виплати матеріальної допомоги здійснюються шляхом надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення.

Право на отримання грошової компенсації мають:

---

⁷⁰ Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2018-%D0%BF#Text>

⁷¹ Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.04.2018 № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2018-%D0%BF#Text>

⁷² Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 719. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/719-2016-%D0%BF#Text>

- члени сімей учасників бойових дій на території інших держав, які загинули (пропали безвісти), померли, яких до 01.06.2024 взято на квартирний облік, за категоріями по черговості (у разі відсутності одержувачів попередньої категорії) та потребують поліпшення житлових умов (постанова КМУ № 214);

- внутрішньо переміщені особи, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні до 01.06.2018 заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах здійснення зазначених заходів у період їх здійснення, та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи, які перебувають на квартирному обліку станом на 01.06.2024, обліковані як внутрішньо переміщені особи вперше до 24.02.2022 і на час призначення грошової компенсації перебувають на обліку в Єдиній базі даних та потребують поліпшення житлових умов (постанова КМУ № 280);

- члени сімей осіб, які загинули (пропали безвісти), померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, які перебувають на квартирному обліку, за категоріями по черговості (у разі відсутності одержувачів попередньої категорії) та які потребують поліпшення житлових умов (постанова КМУ № 719).

Категорії одержувачів грошових компенсацій:

I - дружина (чоловік) і малолітні та неповнолітні діти особи, яка загинула (пропала безвісти), померла (у тому числі усиновлені), які проживають разом з матір'ю (батьком); один з подружжя, який не одружився вдруге;

II - малолітні та неповнолітні діти особи, яка загинула (пропала безвісти), померла (у тому числі усиновлені), які на день її смерті проживали окремо від матері (батька), якщо особа, яка загинула (пропала безвісти), померла, на день смерті розлучена або не розлучена і дружина (чоловік) цієї особи не позбавлена (не позбавлений) батьківських прав; малолітні та неповнолітні діти особи, яка загинула (пропала безвісти), померла;

III - батьки особи, яка загинула (пропала безвісти), померла;

IV - повнолітні діти, які не мають своїх сімей;

V - повнолітні діти, які мають свої сім'ї, але стали особами з інвалідністю до досягнення повноліття;

VI - повнолітні діти, обоє батьків яких загинули (пропали безвісти), померли;

VII - дружина (чоловік) особи, яка загинула (пропала безвісти), померла, яка (який) на момент загибелі (пропажі безвісти), смерті особи позбавлена (позбавлений) батьківських прав щодо малолітніх та неповнолітніх дітей особи, яка загинула (пропала безвісти), померла (у тому числі усиновлених), або не позбавлена (не позбавлений) батьківських прав, але малолітні та неповнолітні діти особи, яка загинула (пропала безвісти), померла (у тому числі усиновлені), проживають окремо від дружини (чоловіка);

VIII - утриманці особи, яка загинула (пропала безвісти), померла, яким у зв'язку з цим виплачується пенсія.

Рішенням виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її утворення) ради або розпорядженням голови районної держадміністрації утворюється комісія щодо розгляду заяв про призначення грошової компенсації.

До складу комісії входять представники виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад, структурних підрозділів районних, на які покладено функції з питань ветеранської політики, соціального захисту населення, економіки, фінансів, квартирному обліку, капітального будівництва.

Інформаційну довідку про зареєстровані речові права на нерухоме майно заявника та членів його сім'ї, на яких нараховується грошова компенсація, місцевий орган самостійно отримує з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

- довідки про взяття заявника, який перемістився, та членів його сім'ї, на яких нараховано грошову компенсацію, на облік внутрішньо переміщених осіб;

- рішення комісії про призначення заявнику, який перемістився, грошової компенсації (витягу з протоколу засідання комісії) за попереднім місцем проживання. У випадку відсутності такого документа факт призначення грошової компенсації встановлюється на підставі відомостей, якими володіє структурний підрозділ на який покладено функції з питань ветеранської політики;

- довідки про притягнення до кримінальної відповідальності, відсутність (наявність) судимості або обмежень, витягу з Єдиного реєстру досудових розслідувань;

- інформація про зареєстроване місце проживання (перебування) та адресу фактичного місця проживання, наявність чи відсутність у заявника та членів його сім'ї, на яких розраховується грошова компенсація, майнових прав на об'єкти незавершеного житлового будівництва та про те, що заявнику або членам його сім'ї не надавалося житло раніше, призначалася (не призначалася) грошова компенсація на території, на якій ведуться бойові дії, не виплачувалася грошова компенсація за рахунок бюджетних та благодійних коштів, інших джерел, не заборонених законодавством, як члену

сім'ї особи, яка загинула (пропала безвісти), померла, або як особі з інвалідністю, заявник зазначає в заяві;

- письмова згода членів сім'ї отримувача грошової компенсації (крім малолітніх та/або неповнолітніх дітей), на яких нараховується виплата, на включення їх у розрахунок грошової компенсації;

У випадку відповідності пакету документів та прийняття рішення про призначення грошової компенсації, комісія визначає її розмір, виходячи з таких норм:

- по 13,65 кв. метра на особу з інвалідністю (яка загинула (пропала безвісти), померла) та кожного із членів її сім'ї, якщо вона перебувала на квартирному обліку разом із членами своєї сім'ї;

- 35,22 кв. метра загальної площі на членів сім'ї особи, яка загинула (пропала безвісти), померла, які належать до однієї категорії, або на сім'ю особи з інвалідністю;

- 10 кв. метрів жилої площі на кожного члена сім'ї заявника, який є особою з інвалідністю або дитиною з інвалідністю (із урахуванням заявника).

Також слід враховувати опосередковану вартість спорудження 1 кв. метра загальної площі житла в населеному пункті, в якому заявник перебуває на квартирному обліку, на день звернення за грошовою компенсацією (відрізняється залежно від регіону). Цей показник змінюється кожного кварталу, в зв'язку з чим регулярно здійснюється перерахунок розміру призначеної грошової компенсації з урахуванням нових даних.

Розподіл субвенції між обласними бюджетами здійснюється Міністерством у справах ветеранів України (далі – Мінветеранів) в обсязі, передбаченому в державному бюджеті на поточний рік, відповідно до потреби в наданні грошової компенсації отриманої на підставі інформації, наданої Мінветеранів обласними державними (військовими) адміністраціями, які в свою чергу отримали цю інформацію від структурних підрозділів районних держадміністрацій.

Грошова компенсація на поліпшення житлових умов за рахунок коштів субвенції надається один раз і може бути використана отримувачем виключно на придбання житла. Щоб здійснити перерахування коштів грошової компенсації із спеціального рахунка як оплати за договором купівлі-продажу заявник має подати місцевому розпоряднику примірник договору, в якому буде зазначено, що житло набувається у власність заявника та членів його сім'ї, на яких розраховано грошову компенсацію. Використати кошти грошової компенсації для придбання житла отримувач може під час воєнного стану та протягом 6 місяців після його закінчення.

Відповідно до постанов КМУ від 28.03.2024 № 214 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь в бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей» (зі змінами), від 02.07.2024 № 774 «Деякі питання розподілу у 2024 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей»⁷³ та розпорядження Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації від 05.07.2024 № 310 «Про врахування та розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»⁷⁴ Івано-Франківська область отримала субвенцію в розмірі 13 919 603 гривень, яку було розподілено на місцеві бюджети наступним чином:

1. Бюджет Івано-Франківської міської територіальної громади – 8 055 937,69 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 4 осіб);
2. Бюджет Калуської міської територіальної громади – 2 129 299,47 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи).;

---

⁷³ Деякі питання розподілу у 2024 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2024 № 774. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2024-%D0%BF#Text>

⁷⁴ Про врахування та розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: Розпорядження Івано-Франківської обласної державної адміністрації від 05.07.2024 № 310. URL: <https://www.if.gov.ua/npas/pro-vrakhuvannia-ta-rozpodil-subventsii-z-derzhavnoho-biudzhetu-mistsevym-biudzheta>

3. Бюджет коломийської міської територіальної громади – 3 734 362,65 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 2 осіб).

Відповідно до постанов КМУ 08.04.2018 № 280 «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (зі змінами), від 02.07.2024 № 772 «Деякі питання розподілу у 2024 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України»⁷⁵ та розпорядження Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації від 05.07.2024 № 311 «Про врахування та розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»⁷⁶ Івано-Франківська область отримала субвенцію в розмірі 107 536 706 гривень. Вказана субвенція була розподілена на місцеві бюджети наступним чином:

1. Бюджет Івано-Франківської міської територіальної громади – 83 336 359,15 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 39 осіб);
2. Бюджет Калуської міської територіальної громади – 7 753 355,27 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 4 осіб);
3. Районний бюджет Івано-Франківського району – 4 561 671,42 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 3 осіб);
4. Районний бюджет Косівського району – 1 876 732 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи);
5. Бюджет Рожнятівської селищної ради – 1 853 231,59 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи);
6. Районний бюджет Коломийського району – 1 854 731,59 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи);

⁷⁵ Деякі питання розподілу у 2024 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2024 № 772. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2024-%D0%BF#Text>

⁷⁶ Про врахування та розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам; Постанова Кабінету Міністрів України від 05.07.2024 № 311. URL: <https://www.if.gov.ua/npas/pro-vrakhuvannia-ta-rozpodil-subventsii-z-derzhavnoho-biudzhetu-mistsevym-biudzheta-2>

7. Бюджет Брошнів-Осадської селищної територіальної громади – 6 300 596,35 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 3 осіб).

Відповідно до постанов КМУ від 19.10.2016 № 719 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» (зі змінами), від 02.07.2024 № 773 «Деякі питання розподілу у 2024 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей»⁷⁷ та розпорядження Івано-Франківської обласної державної (військової) адміністрації від 05.07.2024 № 309 «Про врахування та розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»⁷⁸ Івано-Франківська область отримала субвенцію в розмірі 55 445 587 гривень. Вказана субвенція була розподілена на місцеві бюджети наступним чином (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Забезпечення грошовою компенсацією за належні для отримання жилі приміщення відповідно до постанов КМУ

Рік	Постанова КМУ	Обсяг субвенції, грн.	Кількість осіб
2023	№ 214 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь в бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей» (зі змінами)	11 342 094	6
	№ 280 «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (зі змінами)	140 696 334	66
	№ 719 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» (зі змінами)	22 656 269	12

⁷⁷ Деякі питання розподілу у 2024 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2024 № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/773-2024-%D0%BF#Text>

⁷⁸ Про врахування та розподіл субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.07.2024 № 309. URL: <https://www.if.gov.ua/npas/pro-vrakhuvannia-ta-rozpodil-subventsii-z-derzhavnoho-biudzhetu-mistsevym-biudzheta-3>

Продовження таблиці 2.5			
2024	№ 214 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь в бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей» (зі змінами)	13 919 599,81	7
	№ 280 «Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» (зі змінами)	107 536 677,40	52
	№ 719 «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей» (зі змінами)	55 445 570,17	29

1. Бюджет Івано-Франківської міської територіальної громади – 21 195 554,43 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 12 осіб);
2. Бюджет Калуської міської територіальної громади – 5 829 927,21 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 3 осіб);
3. Бюджет Коломийської міської територіальної громади – 4 090 365,71 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 2 осіб);
4. Бюджет Болехівської міської територіальної громади – 1 464 136 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи);
5. Бюджет Войнилівської селищної територіальної громади – 2 504 186,37 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи);
6. Районний бюджет Коломийського району – 2 151 153,79 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи);
7. Бюджет Коршівської селищної територіальної громади – 1 853 231,59 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи);
8. Районний бюджет Івано-Франківського району – 5 456 000,67 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 3 осіб);
9. Районний бюджет Косівського району – 7 940 628 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 4 осіб);
10. Бюджет Яремчанської міської територіальної громади – 2 960 386,40 грн. (для забезпечення потреби в отриманні житла 1 особи).

Станом на сьогодні потреба в грошовій компенсації за належні для отримання жилі приміщення відповідно до постанов:

- № 214 становить 11 осіб на суму 19 217 932,30.;
- № 280 становить 78 осіб на суму 163 799 227,62 грн.;
- № 719 становить 29 осіб на суму 65 760 686,16 грн.

Реалізація публічної політики у сфері соціального захисту щодо гарантування права ветеранів та членів їхніх сімей на житло є важливим завданням для держави та місцевих органів влади. Незважаючи на значні досягнення, існують проблеми, які потребують вирішення для забезпечення більш ефективної реалізації житлових програм. Збільшення фінансування, спрощення процедур, забезпечення рівномірного розподілу ресурсів та підвищення інформованості ветеранів є ключовими кроками для покращення житлових умов ветеранів та їхніх сімей.

РОЗДІЛ 3.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

У сучасних умовах, коли Україна стикається з викликами, пов'язаними з тривалою військовою агресією з боку Російської Федерації, питання соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей стає дедалі актуальнішим. Ветерани відіграють ключову роль у захисті держави, і тому забезпечення належного рівня їхнього соціального захисту є пріоритетним завданням державної політики. Однак сучасна система соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей в Україні має ряд недоліків, які потребують негайного вдосконалення.

Одним із найважливіших аспектів, який потребує уваги, є недостатнє фінансування соціальних програм для ветеранів. В умовах обмежених державних ресурсів необхідно оптимізувати використання наявних коштів. Один з можливих шляхів вирішення цієї проблеми полягає в перегляді структури видатків бюджету з метою збільшення фінансування соціальних програм для ветеранів. Це може бути досягнуто шляхом скорочення витрат на неефективні програми або залучення додаткових джерел фінансування, таких як міжнародна допомога та інвестиції.

Крім того, важливим є питання доступу ветеранів до медичних послуг. Наразі система охорони здоров'я в Україні не завжди здатна забезпечити ветеранів належним рівнем медичної допомоги. Це стосується як доступу до необхідних медичних послуг, так і якості надання цих послуг. Одним із можливих шляхів удосконалення системи медичного обслуговування ветеранів є створення спеціалізованих медичних закладів для ветеранів або розширення існуючих закладів шляхом відкриття спеціалізованих відділень. Також необхідно забезпечити підготовку медичного персоналу, який має спеціальні знання та навички для роботи з ветеранами, враховуючи

специфіку їхніх потреб. Для цього можуть бути запроваджені спеціальні програми навчання та підвищення кваліфікації для медичних працівників.

Ще однією проблемою, яка потребує вирішення, є недостатня координація між різними органами влади, відповідальними за соціальний захист ветеранів. Нерідко відсутність узгодженості між різними відомствами призводить до дублювання функцій або, навпаки, до того, що деякі аспекти соціального захисту залишаються поза увагою. Для вирішення цієї проблеми необхідно створити єдину координаційну структуру, яка б забезпечувала узгоджену роботу всіх органів влади у сфері соціального захисту ветеранів. Це може бути реалізовано шляхом створення спеціального державного агентства або комітету з питань ветеранів, яке б координувало діяльність усіх відповідних органів та організацій.

Соціальна адаптація ветеранів до цивільного життя також є важливим аспектом соціального захисту. Ветерани, повертаючись з війни, нерідко стикаються з труднощами в адаптації до мирного життя, що може призвести до соціальної ізоляції та погіршення їхнього психічного здоров'я. Важливим завданням державної політики є забезпечення умов для успішної соціальної адаптації ветеранів. Для цього необхідно розробити комплексні програми соціальної адаптації, які б включали психологічну допомогу, професійну підготовку, сприяння у працевлаштуванні та інші заходи, спрямовані на інтеграцію ветеранів у суспільство. Зокрема, держава має забезпечити ветеранам доступ до психологічної реабілітації через спеціалізовані центри та програми.

Інший важливий напрямок удосконалення публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів – це підвищення рівня інформованості ветеранів та членів їхніх сімей про їхні права та можливості. Багато ветеранів не знають про наявні соціальні програми або не мають інформації про те, як скористатися ними. Для вирішення цієї проблеми необхідно забезпечити ефективну комунікацію між державними органами та ветеранами. Це може бути досягнуто через створення єдиних інформаційних порталів, гарячих

ліній, а також через активну роботу з громадськими організаціями, які займаються питаннями захисту прав ветеранів.

Не менш важливою є підтримка членів сімей ветеранів, які нерідко залишаються наодинці з проблемами, пов'язаними з реабілітацією та доглядом за ветеранами. У цьому контексті держава має забезпечити підтримку членів сімей через надання соціальної допомоги, психологічної підтримки, а також через створення програм, які б сприяли збереженню та зміцненню сімейних зв'язків. Наприклад, держава може розробити програми підтримки сімей, які виховують дітей у складних умовах, або забезпечити доступ до послуг соціальних працівників, які допомагатимуть у догляді за ветеранами.

Також варто звернути увагу на питання житлового забезпечення ветеранів. Незважаючи на те, що держава передбачає надання житла для ветеранів, на практиці реалізація цієї політики часто стикається з труднощами. Недостатнє фінансування, бюрократичні перепони та корупція стають на заваді отриманню ветеранами належного житла. Для вирішення цієї проблеми необхідно переглянути існуючі механізми надання житла ветеранам та запровадити більш прозорі та ефективні процедури. Наприклад, держава може впровадити програми соціального житла для ветеранів, які б включали не лише надання житла, але й можливість отримання пільгових кредитів на його придбання.

Важливим аспектом соціального захисту ветеранів є також підтримка їхнього професійного розвитку та працевлаштування. Ветерани, повертаючись до цивільного життя, часто стикаються з проблемами у пошуку роботи, особливо у випадках, коли їхня військова спеціальність не має аналогів у цивільному секторі. Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити програми професійної перепідготовки ветеранів, які б дозволяли їм здобути нові професійні навички та знайти роботу. Зокрема, держава може співпрацювати з приватним сектором для створення програм стажування та працевлаштування ветеранів.

Соціальна інтеграція ветеранів також потребує уваги з боку держави. Важливим аспектом є забезпечення умов для активної участі ветеранів у громадському житті. Це може бути досягнуто через підтримку ветеранських організацій, створення умов для розвитку волонтерського руху серед ветеранів, а також через залучення ветеранів до участі у державних та громадських програмах. Зокрема, ветерани можуть бути залучені до роботи у сфері національно-патріотичного виховання молоді, де їхній досвід та знання можуть стати важливим ресурсом для виховання майбутніх поколінь.

Крім того, важливим є питання юридичного захисту ветеранів. Ветерани часто стикаються з порушенням своїх прав, що може бути пов'язано як з недостатньою інформованістю про їхні права, так і з відсутністю належної правової підтримки. Для вирішення цієї проблеми необхідно забезпечити ветеранам доступ до безкоштовної юридичної допомоги. Це може бути реалізовано через створення спеціалізованих юридичних консультацій для ветеранів або через співпрацю з правозахисними організаціями.

Необхідно також звернути увагу на питання пенсійного забезпечення ветеранів. Наразі система пенсійного забезпечення в Україні не завжди здатна забезпечити ветеранів належним рівнем матеріальної підтримки. Для вирішення цієї проблеми необхідно переглянути існуючі механізми нарахування пенсій для ветеранів та запровадити більш справедливі та прозорі процедури. Зокрема, держава може розглянути можливість підвищення пенсій для ветеранів або запровадження додаткових соціальних виплат для тих, хто має особливі заслуги перед державою.

Враховуючи вищезазначені проблеми, можна зробити висновок, що для вдосконалення публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей необхідно вжити комплексних заходів. Це включає збільшення фінансування соціальних програм для ветеранів, покращення доступу до медичних послуг, створення ефективної координаційної структури між різними органами влади, забезпечення умов для соціальної

адаптації ветеранів, підвищення рівня інформованості про права ветеранів, підтримку членів сімей ветеранів, покращення механізмів надання житла ветеранам, сприяння професійному розвитку та працевлаштуванню ветеранів, забезпечення їхньої соціальної інтеграції, надання юридичної допомоги, а також вдосконалення системи пенсійного забезпечення.

Держава повинна приділяти більше уваги питанню соціального захисту ветеранів, оскільки це не лише моральний обов'язок перед тими, хто захищав країну, але й важливий аспект національної безпеки. Забезпечення належного рівня соціального захисту ветеранів сприятиме зміцненню довіри громадян до держави, підвищенню морального духу серед військових, а також створенню умов для успішної інтеграції ветеранів у суспільство. Тільки через комплексний підхід до вирішення проблем соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей можна досягти реальних результатів і забезпечити гідне життя для тих, хто захищав нашу Батьківщину.

Ветеранська політика в Україні відіграє важливу роль у забезпеченні соціального захисту осіб, які брали участь у бойових діях, а також їхніх родин. Проте, сучасна система соціального захисту ветеранів має ряд недоліків, які потребують вдосконалення. Основними проблемами є нестача кадрів, недостатній рівень професійності працівників, а також несистемність та невизначеність у веденні ветеранської політики на місцевому рівні.

Однією з найбільш поширених проблем у сфері соціального захисту ветеранів є нестача кваліфікованих кадрів. Фахівців, які працюють з ветеранами та їхніми сім'ями, не вистачає, що призводить до перевантаження працівників та зниження якості надання послуг. Брак кадрів негативно впливає на можливість оперативного розв'язання проблем ветеранів, зокрема, щодо оформлення пільг, соціальної допомоги та психологічної підтримки.

Окрім кількості фахівців, актуальним є також питання їхнього професійного рівня. Часто спеціалісти не мають достатньої кваліфікації або досвіду роботи саме у ветеранській сфері, що призводить до помилок у роботі та недовіри з боку ветеранів. Тому важливо забезпечити систематичне

підвищення кваліфікації працівників, які займаються ветеранською політикою, зокрема, через організацію спеціалізованих тренінгів, курсів та семінарів.

Систематичність є ключовою складовою ефективного функціонування будь-якої політики, зокрема і ветеранської. Проте на практиці спостерігається відсутність системного підходу в реалізації ветеранської політики на місцевому рівні. Це проє в нерівномірному доступі до послуг, невизначеності щодо відповідальних структур та їхніх обов'язків, а також у відсутності чіткого плану дій щодо підтримки ветеранів.

Для удосконалення цієї ситуації необхідно розробити та впровадити єдиний стандарт надання соціальних послуг ветеранам, який буде єдиним для всіх регіонів країни. Важливо визначити відповідальні органи та забезпечити чітке розмежування їхніх повноважень для уникнення дублювання функцій і підвищення ефективності.

Один зі шляхів підвищення доступності соціальних послуг для ветеранів – створення спеціалізованих вікон прийому у центрах надання адміністративних послуг (ЦНАП). Це дозволить ветеранам оперативно отримувати необхідні консультації та оформлювати документи без необхідності відвідувати різні установи. Впровадження такої практики також сприятиме зниженню навантаження на існуючих фахівців та підвищенню ефективності надання послуг.

Централізовані вікна прийому допоможуть створити зручні умови для ветеранів, надаючи їм можливість вирішувати більшість своїх питань в одному місці. Крім того, у таких вікнах можуть працювати спеціалісти з питань ветеранської політики, які пройшли відповідне навчання та мають компетенції для роботи з ветеранами.

Для спрощення процесу взаємодії ветеранів з органами соціального захисту та підвищення прозорості у наданні послуг варто розглянути

можливість створення онлайн-платформи⁷⁹. Така платформа дозволить ветеранам самостійно вирішувати ряд питань, наприклад, подання заявок на отримання пільг, перевірка статусу їхніх звернень, отримання інформації щодо наявних програм підтримки, а також отримання психологічної підтримки онлайн.

Онлайн-платформа зможе інтегрувати різні сервіси та функціонал, що дозволить ветеранам уникати необхідності особистих звернень до органів соціального захисту. Вона стане важливим інструментом цифрової трансформації системи соціального захисту, сприяючи прозорості, зручності та ефективності.

Для ефективного вдосконалення публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів та їхніх сімей необхідно забезпечити належний кадровий склад, підвищувати кваліфікацію фахівців, впроваджувати системний підхід у реалізації ветеранської політики, а також створювати зручні та доступні способи надання послуг через цифрові інструменти. Це дозволить значно підвищити рівень соціального захисту ветеранів та забезпечити їм належну підтримку в складних життєвих ситуаціях.

---

⁷⁹ База знань ветерана URL: <https://eveteran.gov.ua/>

ВИСНОВКИ

У процесі написання магістерської роботи поставлену мету досягнуто, завдання – виконано. Отримано такі результати:

1. У процесі написання магістерської роботи детально охарактеризовано сутність та специфіку функціонування системи соціального захисту ветеранів в Україні. Досліджено основні елементи цієї системи, включно з наданням фінансової допомоги, соціальних пільг та медичних послуг.

Виокремлено ключові функції органів державного управління, відповідальних за реалізацію ветеранської політики.

Звернено увагу на те, що основними проблемами залишаються нестача кадрових ресурсів і недостатня координація між різними інституціями, що працюють з ветеранами. Також акцентовано на важливості підтримки членів родин ветеранів, особливо в контексті доступу до медичної та психологічної допомоги.

Підсумовано, що наявні проблеми в системі потребують систематичного підходу для їх вирішення та забезпечення рівних можливостей для всіх ветеранів.

2. У роботі детально проаналізовано нормативно-правове забезпечення соціального захисту ветеранів в Україні.

Розглянуто основні закони та підзаконні акти, які регулюють права ветеранів, зокрема Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Виокремлено основні нормативні недоліки, зокрема відсутність комплексного підходу та фрагментованість правової бази, що ускладнює реалізацію соціальних програм. Було досліджено, як правова невизначеність впливає на доступ ветеранів до соціальних пільг та допомоги.

Підсумовано, що необхідно оновити нормативно-правову базу, узгодивши її з сучасними вимогами та потребами ветеранів, забезпечити її систематизацію та прозорість у виконанні.

3. Досліджено закордонний досвід реалізації політики соціального захисту ветеранів, зокрема в таких країнах, як США, Канада та Польща.

Проаналізовано, як в інших державах організовано системи підтримки ветеранів, включно з наданням житла, психологічною допомогою та соціальною адаптацією.

Акцентовано увагу на програмах реабілітації та реінтеграції ветеранів у суспільство, які довели свою ефективність за кордоном.

Підсумовано, що імплементація елементів міжнародного досвіду, таких як електронні платформи для обслуговування ветеранів і спеціалізовані центри підтримки, могла б суттєво покращити якість обслуговування ветеранів в Україні.

4. Проаналізовано діяльність управління з питань ветеранської політики Івано-Франківської ОДА. Охарактеризовано, як реалізуються програми соціальної підтримки ветеранів на регіональному рівні, які механізми залучення громадськості та як вирішуються проблеми ветеранів і їхніх сімей.

Виявлено, що недоліками є нестача кадрів і недостатній рівень професійності працівників, що впливає на якість надання послуг. Також було зазначено, що управління потребує більш системного підходу в організації своєї роботи та у впровадженні інноваційних методів, таких як створення вікон прийому у ЦНАП для ветеранів та ін.

5. У процесі роботи було детально проаналізовано заходи соціального захисту ветеранів в рамках обласної програми, яка реалізується в Івано-Франківській області.

Акцентовано увагу на таких виплатах, як фінансова допомога на лікування, матеріальна допомога членам родин загиблих, а також програма підтримки на житло. Виокремлено проблеми реалізації цих заходів, зокрема недофінансування та затримки у виплатах, а також недостатнє залучення громадських організацій до процесу надання допомоги.

Констатовано, що необхідно підвищити ефективність координації між місцевими та центральними органами влади для поліпшення результативності програм.

Підсумовано, що для покращення ефективності фінансової підтримки рекомендується реалізації програм необхідно: збільшити фінансування: розглянути можливість збільшення обсягів фінансування для покриття всіх потреб ветеранів, особливо вразливих категорій; спростити процедури: зменшити бюрократичні перепони та спростити процедури оформлення документів для отримання виплат та компенсацій; покращити інформування ветеранів: підвищити рівень інформованості ветеранів про їхні права та можливості отримання фінансової підтримки через проведення інформаційних кампаній та консультацій

6. Проаналізовано особливості реалізації права ветеранів та їхніх родин на житло. Охарактеризовано проблеми, з якими стикаються ветерани під час отримання житла, зокрема обмежена кількість доступних житлових програм і недостатнє фінансування.

Досліджено успішні приклади співпраці з місцевими органами влади та неурядовими організаціями для забезпечення житлом учасників бойових дій.

Підсумовано, що реалізація публічної політики у сфері соціального захисту щодо гарантування права ветеранів та членів їхніх сімей на житло є важливим завданням для держави та місцевих органів влади. Констатовано, що незважаючи на значні досягнення, існують проблеми, які потребують вирішення для забезпечення більш ефективної реалізації житлових програм – збільшення фінансування, спрощення процедур, забезпечення рівномірного розподілу ресурсів та підвищення інформованості ветеранів.

7. Розроблено рекомендації щодо удосконалення публічної політики у сфері соціального захисту ветеранів.

Було запропоновано створення спеціалізованих вікон прийому у ЦНАП, запровадження єдиної електронної платформи для ветеранів за

аналогією з Е-ветеран, а також розширення програм навчання для працівників соціальних служб.

Підсумовано, що впровадження таких заходів значно підвищить якість послуг та забезпечить ветеранам можливість оперативно вирішувати свої питання. Було акцентовано увагу на необхідності прозорості та систематичності у реалізації програм підтримки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз регуляторного впливу проекту постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338: Міністерство у справах ветеранів України. 2020. URL: <https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/3764-4.pdf>.
2. Аналітичне дослідження «Портрет ветерана російсько-української війни 2014-2022». Фонд ветеранів України. URL: https://veteranfund.com.ua/opportunity/portret_veterana.
3. Анексія Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%C0%ED%E5%EA%F1%B3%FF>
4. База знань ветерана. URL: <https://eveteran.gov.ua/>
5. Гарантії та пільги: Платформа Е-Ветеран. URL: <https://eveteran.gov.ua/benefits>.
6. Деякі питання виконання Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей: Постанова КМУ від 15 листопада 2022 р. № 1281. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1281-2022-%D0%BF#Text>
7. Деякі питання забезпечення громадян доступним житлом: Постанова КМУ від 10 жовтня 2018 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2018-%D0%BF#Text>
8. Деякі питання надання безоплатної психологічної допомоги особам, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей таких осіб та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни і членам сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту:

Постанова КМУ від 18 березня 2024 р. № 307. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/307-2024-%D0%BF#Text>

9. Деякі питання надання житлових субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива і скрапленого газу у грошовій формі: Постанова КМУ від 17 квітня 2019 р. №373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2019-%D0%BF#Text>

10. Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2022-%D0%BF#Text> .

11. Деякі питання протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок: Постанова КМУ від 1 жовтня 2014 р. № 518 (в редакції від 4 листопада 2020 р. № 1053). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/518-2014-%D0%BF#Text>

12. Деякі питання соціального захисту ветеранів війни та членів сімей захисників і захисниць України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2016 р. № 336. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/336-2016-%D0%BF#n10> .

13. Деякі питання соціального захисту осіб з інвалідністю: Постанова КМУ від 19.07.2006 р. № 999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/999-2006-%D0%BF>

14. Жорсткий сон у Лондоні (звіти CHAIN). London Datastore. URL: <https://data.london.gov.uk/dataset/chain-reports> .

15. Канадські ветерани з обмеженими можливостями, 2017 Statistics Canada. 2019. URL: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/11-627-m/11-627-m2019077-eng.htm> .

16. Мінветеранів створило робочу групу з розробки закону «Про основи державної ветеранської політики» та запрошує до участі експертів та науковців. Урядовий портал. 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minveteraniv-stvorylo-robochu-hrupu-shchodo-rozrobky-zakonu-pro-osnovni-zasady-derzhavnoi-veteranskoj-polityky-ta-zaproshuie-do-uchasti-ekspertiv-i-naukovtsiv>.
17. Питання забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України: Постанова КМУ від 18.04.2018 № 280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280-2018-%D0%BF#Text>
18. Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей: Постанова КМУ від 28.03.2018 № 214. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/374043___696101
19. Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей: Постанова КМУ від 19.10.2016 № 719. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/359296___772254
20. Підтримка ветеранів Великобританії The Commons Library. 2022. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7693/CBP-7693.pdf>.
21. Положення про Міністерство у справах ветеранів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1175 (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 24 травня 2022 р.) № 605). URL: <https://mva.gov.ua/pro-ministerstvo/category/199-normativno-pravovi-zasadi-diyalnosti/polozhennya-pro-ministerstvo-u-spravah-veteraniv-ukraini>
22. Порядок використання коштів обласного бюджету для надання матеріальної допомоги учасникам бойових дій, іншим ветеранам війни Івано-Франківської області та членам їх сімей на 2024-2026 роки. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/359296___772254

www.if.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-poriadku-vykorystannia-koshtiv-oblasnoho-biudzhetu-dlia-nadannia-materialnoi-dopomohy-uchasnykam-boiovykh-dii-inshym-veteranam-viiny-ivano-frankivskoi-oblasti-ta-chlenam--2

23. Права хорватських ветеранів та їхніх сімей. e-Citizens Information and Services. URL: <https://gov.hr/en/other-croatian-veterans-and-their-families-rights/290>.

24. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022. № 2102-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>

26. Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо призначення і виплати одноразової грошової допомоги: Закон України від 29.07.2022 № 2489-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2489-20#Text>.

27. Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань: Постанова КМУ від 17. 08. 1998 № 1303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF#Text>

28. Про Державний бюджет України на 2023 рік : Закон України; Бюджет, Розподіл, Перелік від 03.11.2022 № 2710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#n135>.

29. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>

30. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI. URL: <https://zakon.dcz.gov.ua/publikaciya/zakon-ukrayiny-pro-zaunyatist-naselelnya-vid-5-lypnya-2012-roku-no-5067-vi-vytyag>

31. Про затвердження Державної цільової програми з медичної, фізичної реабілітації та психосоціальної реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, на період до 2023 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2018 р. № 1021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1021-2018-p#Text>.

32. Про затвердження Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 07.09.2020 р. № 1716. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0793-23#Text>

33. Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці: Постанова КМУ від 20.03.2013 р. № 207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2013-%D0%BF#Text>

34. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із психологічної допомоги ветеранам війни, особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членам сімей таких осіб, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України: Постанова КМУ від 12 липня 2017 р. № 497 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2017-p#Text>.

35. Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх

переліку: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/321-2012-%D0%BF#Text> .

36. Про затвердження Порядку забезпечення санаторно-курортними путівками до санаторно-курортних закладів військовослужбовців, ветеранів війни, ветеранів військової служби, органів внутрішніх справ та деяких інших категорій осіб і членів їхніх сімей: Постанова КМУ від 27 квітня 2011 року № 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/446-2011-%D0%BF#Text>

37. Про затвердження Порядку надання позики ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України: Постанова КМУ від 8 травня 2019 р. № 449. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2019-%D0%BF#Text>

38. Про затвердження Порядку надання соціальних послуг ветеранам війни: Постанова КМУ від 29 квітня 2020 року № 317. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/378653__767376

39. Про затвердження Порядку організації соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції, осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії: Постанова КМУ «Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, та постраждалих учасників Революції Гідності» від 21 червня 2017 р. № 432. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/378653__702691

40. Про затвердження Порядку оформлення довідок про перебування осіб у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах: Постанова КМУ від 20 січня 2023 р. № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2023-%D0%BF#Text>

41. Про затвердження Порядку проведення безоплатного капітального ремонту власних житлових будинків і квартир осіб, що мають право на таку пільгу, а також першочерговий ремонт житлових будинків і

квартир осіб, які мають на це право: Постанова КМУ від 20 травня 2009 року №565. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/565-2009-%D0%BF#Text>

42. Про затвердження Правил надання довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла на селі: Постанова КМУ від 5 жовтня 1998р. №1597. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1597-98-%D0%BF#Text>

43. Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти: Постанова КМУ від 23.11.2016 р. № 975. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-%D0%BF#Text>

44. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

45. Про обласну програму підтримки сімей загиблих, постраждалих учасників Революції Гідності, осіб, які перебували і перебувають у складі добровольчих формувань, учасників бойових дій та інших громадян, які залучалися і залучаються та брали і беруть безпосередню участь у бойових діях, здійсненні заходів з національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України, починаючи з 20 лютого 2014 року, на 2022-2026 роки: рішення сесії Івано-Франківської обласної ради від 11.05.2022 №417-14/2022 URL: <https://orada.if.ua/decision/417-14-2022/>

46. Про порядок видачі посвідчень і нагрудних знаків ветеранів війни: Постанова КМУ від 12 травня 1994 р. № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-94-%D0%BF#Text>

47. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

48. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 року № 2961-IV. URL: https://kodeksy.com.ua/pro_reabilitatsiyu_invalidiv_v_ukraini.htm

49. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України»: Указ Президента України від 14.04.2014 № 405/2014. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4052014-16886>

50. Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей: Закон України від 26 січня 2022 року № 2010-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2010-20#Text>

51. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22. 10. 1993 № 3551-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>

52. Програма Veterans Business Outreach Center (VBOC) [Онлайн-ресурс] US Small Business Administration – URL: <https://www.sba.gov/local-assistance/resource-partners/veterans-business-outreach-center-vboc-програма> .

53. Програма незалежності ветеранів. The Royal Legion – URL: <https://www.on.legion.ca/veterans-seniors/service-officers/veterans-independence-program> .

54. Служба працевлаштування та навчання ветеранів. Міністерство праці США URL: <https://www.dol.gov/agencies/vets/about/advisorycommittee> .

55. Спільнота колишніх військовослужбовців Королівський британський легіон. 2014. URL: <https://www.britishlegion.org.uk/get-involved/things-to-do/campaigns-policy-and-research/policy-and-research/the-uk-ex-service-обстеження-домогосподарства> .

56. Статистика Career Transition Partnership. 2022. URL: <https://www.ctp.org.uk/> .

57. Стратегія для наших ветеранів. Valuade. Сприяння. Підтримано Державний секретар оборони за наказом Її Величності. 2018. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/755915/Strategy_for_our_Veterans_FINAL_08.11.18_WEB.pdf.
58. Угода ветеранів оборони Австралії Уряд Австралії. URL: <https://recognition.dva.gov.au>.
59. Фінансова звітність департаменту фінансів Івано-Франківської ОДА. URL: <https://www.if.gov.ua/finansova-zvitnist/finansova-zvitnist-departamentu-finansiv>
60. Яка підтримка доступна для військових ветеранів, які починають бізнес? URL: <https://www.companydebt.com/what-support-is-available-for-military-veterans-starting-a-business/>.
61. Які медичні пільги доступні для ветеранів та їхніх сімей? Benefits.gov. 2021. URL: <https://www.benefits.gov/news/article/429>.
62. Boots to Business [Онлайн-ресурс] US Small Business Administration – URL: <https://www.sba.gov/sba-learning-platform/boots-business>.
63. Ministarstvo hrvatskih branitelja Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave. 2016. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2016_10_93_1969.html
64. Support for Canadian Forces Entrepreneurs and Veterans. Small Business BC. URL: <https://smallbusinessbc.ca/article/support-canadian-forces-entrepreneurs-and-veterans/>.
65. VA Loans Military. Com. URL: <https://www.military.com/money/va-loans>
66. Veterans Factsheet 2020. Управління у справах ветеранів. 2020. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/874821/6.6409_CO_Armed-Forces_Veterans-Factsheet_v9_web.pdf